

Allt om din **ekonomi**

– SÅ VISUALISERAR, INVESTERAR OCH SPARAR DU FÖR ATT NÅ DINA MÅL

**Därför borde du
investera på börsen**

**Är du chef
över dina
drömmar?**

Ta makten över
din ekonomi

5

**SÄTT ATT HÖJA
DIN PENSION**

”

**Så sparar vi
– TRE KVINNOR
DELAR MED SIG**

DESSUTOM: PENSIONSPAR • RISKBEDÖMNING • BUFFERT

Få tips och vägledning

Den svenska statliga myndigheten Finansinspektionen, FI, har i uppdrag att arbeta för ett bra konsumentskydd på finansmarknaden och för att öka kunskapen om privatekonomi. Vilka olika sparanden finns det, hur fungerar det att investera i fonder och aktier och vad är viktigt att tänka på? Ta reda på hur du skapar en ekonomisk trygghet med handfasta tips. Bli chef över dina drömmar – redan idag.

Läs mer på fi.se/konsumentrummet

Psst! På minpension.se kan du se vad du har jobbat ihop och göra en prognos för hur din framtida pension kommer att bli.

Visste du att...

...om du börjar spara **1 000 kronor** i månaden i 20 år med en genomsnittlig avkastning på sju procent på börsen får du ihop över **500 000 kronor**.

Hade du sparat pengarna direkt i plånboken hade du haft 240 000 kronor om 20 år.

Innehåll

Sid 4–9

Experten: Så kommer du igång

Hur vågar man börja investera? Guidas steg för steg och få koll på ekonomiska begrepp.

Sid 10–11

Spara smart och hållbart

Hur prioriterar du ditt sparande och hur stor risk är du redo att ta? Få råd och inspireras av hur andra kvinnor sparar.

Sid 12–15

Vem blir du som pensionär?

Få snabbkoll på din pension och se vad som påverkar den. Pensionsekonomen delar sina bästa tips.

Dags för nystart!

Vad drömmar du om de närmaste åren och i framtiden? Att våga drömma och tro på att dina mål kan bli verklighet kan kännas läskigt, men också spännande. Det är ju faktiskt du som styr ditt liv och har chans att forma det precis som du vill. Tänk så här: Om du redan från början visste att du skulle lyckas, vad hade du gjort då? Ofta är det just brist på motivation och pengar som gör att du fortfarande står och stampar på samma ställe. Är det dags för en förändring? Att börja spara är steg ett.

*Få vägledning om
bankfrågor, försäkring
eller pension på
konsumenternas.se*

Bli chef över dina drömmar

Drömmer du om en långresa, en sommarstuga på landet eller kanske om att bosätta dig utomlands när pensionsåldern är inne? Att investera på börsen är ett smart sätt att förverkliga dina drömmar.

– Våga tro på att du klarar det, för det gör du, säger experten Therése Wieselqvist Ekman.

Foto: Finansinspektionen

**”Långsiktigt
är det alltid ett
bra läge att
spara på börsen.”**

Therése
Wieselqvist
Ekman,
rådgivare på
Finans-
inspektionen.

Ett sparande håller dina drömmar vid liv och en liten summa varje månad kan göra stor skillnad. **Therése Wieselqvist Ekman**, rådgivare på Finansinspektionen, menar att det alltid är ett bra läge att börja spara på börsen. Ju tidigare du börjar och ju längre tidshorisont du har desto större möjligheter är det för dina pengar att växa.

– Tid är sparandets bästa vän, säger hon.

Att investera i fonder eller aktier innebär alltid en risk och globalt sett är kvinnor räddare att ta risk än män. Men det kvinnliga sättet att spara på är smart, menar Therése.

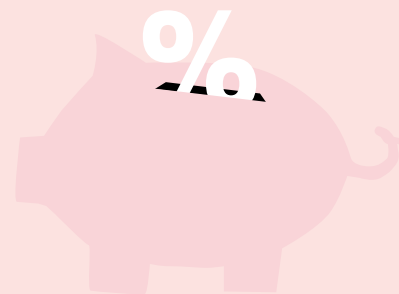
– Riskrådsplan som vi kvinnor har är en fördel när vi väl väljer att investera, för då gör vi det lite mer försiktigt och håller oss till det.

Hon fortsätter:

– Men jag tror att fler skulle tjäna på att våga börja. Det behöver inte vara så mycket pengar. Att investera lite och se vad som händer är en väldigt bra skola, säger hon.

Therése träffar ofta kvinnor som säger: ”Jo, jag sparar, det löser min man åt mig”, något som kan vara problematiskt.

– Jag tycker man själv ska ha koll på sitt sparande. Det behöver inte vara så att mannen är bättre än kvinnan på att spara. Dessutom har kvinnan då inte

Spara till buffert

- Bufferten ska användas till oväntade utgifter. Placera därför pengarna på ett sparkonto med insättningsgaranti som är lättillgängligt, gärna på ett konto med ränta. Välj ett konto med fria uttag så att du kommer åt pengarna när du behöver dem.
- Fundera över hur stor buffert som är rimlig för dig. Tänk på att alltid utgå från din livssituation.
- En måttstock är att bufferten ska vara cirka två månadslöner efter skatt eller ett belopp som motsvarar tre månader av nödvändiga levnadskostnader.

en aning om hur pengarna placeras, förklarar hon.

Therése har tidigare genom livet sparat för att ha råd att kunna köpa det hon behöver när hon får barn, men också avsatt ett sparande för längre resor.

– Nu drömmer jag om att dricka champagne när jag fyller 100 år! Jag litar på pensionssystemet så jag är inte orolig för att jag inte har mat på bordet, men den där lilla guldanten kan man behöva spara till, säger hon.

Har du en livboj?

Ibland sker stora förändringar i livet. Kanske vill du lämna en livssituation som du inte trivs i eller funderar på att byta karriär? Då kommer den finansiella livbojen, eller fuck off-kapitalet som det också kallas, väl till hands.

- Livbojen är, utöver bufferten, din extra säkerhet för att kunna ta beslut för att kunna leva det liv du vill.
- Är du gift? Tänk på att knyta sparandet till dig själv som enskild egendom.
- Dra ner på risken i sparandet om du känner att du behöver använda din livboj inom en snar framtid.

Checklista: Så börjar du spara på börsen

1. Öppna ett investerings-sparkonto

Öppna ett investerings-sparkonto (ISK) hos din vanliga bank eller en nätbank. Det är gratis att öppna och dina pengar är aldrig låsta.

2. Bestäm hur mycket du ska spara

Hur mycket vill och kan du spara varje månad? Kom ihåg att ett litet sparande är bättre än inget.

3. Fundera över din risknivå

Hur stor risk du kan ta beror på vad du sparar till, hur lång tidshorisonten är och din riskvilja.

4. Välj typ av investering

Tänk på hur mycket tid du är beredd att lägga ned, hur stort ditt intresse är och hur mycket kunskap du har. Ett automatiskt månadssparande i en global indexfond är ett bra alternativ för de flesta som sparar långsiktigt.

Kom ihåg att...

en investering i aktier, fonder och andra värdepapper både kan öka och minska i värde och att du inte kan vara säker på att du får tillbaka hela din investering.

FÅ KOLL PÅ BEGREPPEN

Avkastning

Avkastning är det du tjänar på en investering, alltså hur stor vinst du har gjort.

Aktie

Genom att köpa aktier i ett företag blir du delägare. Om värdet på aktien stiger kan du sälja till ett högre pris och på så sätt tjäna pengar. Du kan även ta del av aktiebolagets utdelning.

Fond

En fond kan ses som en korg fylld med olika värdepapper som ägs gemensamt av dig och andra som investerat i fonden.

Avgift

Som fondandelsägare betalar du en årlig avgift. Den dras automatiskt. En indexfond följer marknaden, har inte någon aktiv förvaltning och har därför en låg avgift. En aktiv förvaltnad fond strävar efter att slå ett visst index, vilket gör att avgiften ofta är högre.

Courtage

Courtage är en avgift som du betalar när du säljer och köper aktier.

Investerings-sparkonto, ISK

Med ett ISK-konto kan du enkelt spara i aktier, fonder eller andra värdepapper. Du betalar en årlig schablonskatt på ditt innehav. Därför behöver du inte tänka på att deklarerar.

Tänk på det här – innan du börjar spara

Är du redo att börja spara? Kul! Här är några riktlinjer att ha i bakhuvudet innan du sätter igång.

1 Låt ditt buffert-sparandet gå först

Satsa först och främst på att spara till en buffert om något oförutsägbart skulle hända. Har du råd och möjlighet kan du även satsa på ett långsiktigt sparande på börsen.

2 Spara enkelt och långsiktigt

På lång sikt lönar det sig ofta att ta risk och det behöver inte kräva så mycket för att komma igång. Vill du ha ett enkelt och regelbundet sparande som sker automatiskt är fonder ett bra alternativ eftersom de investerar i många olika företag och då även sprider risken åt dig.

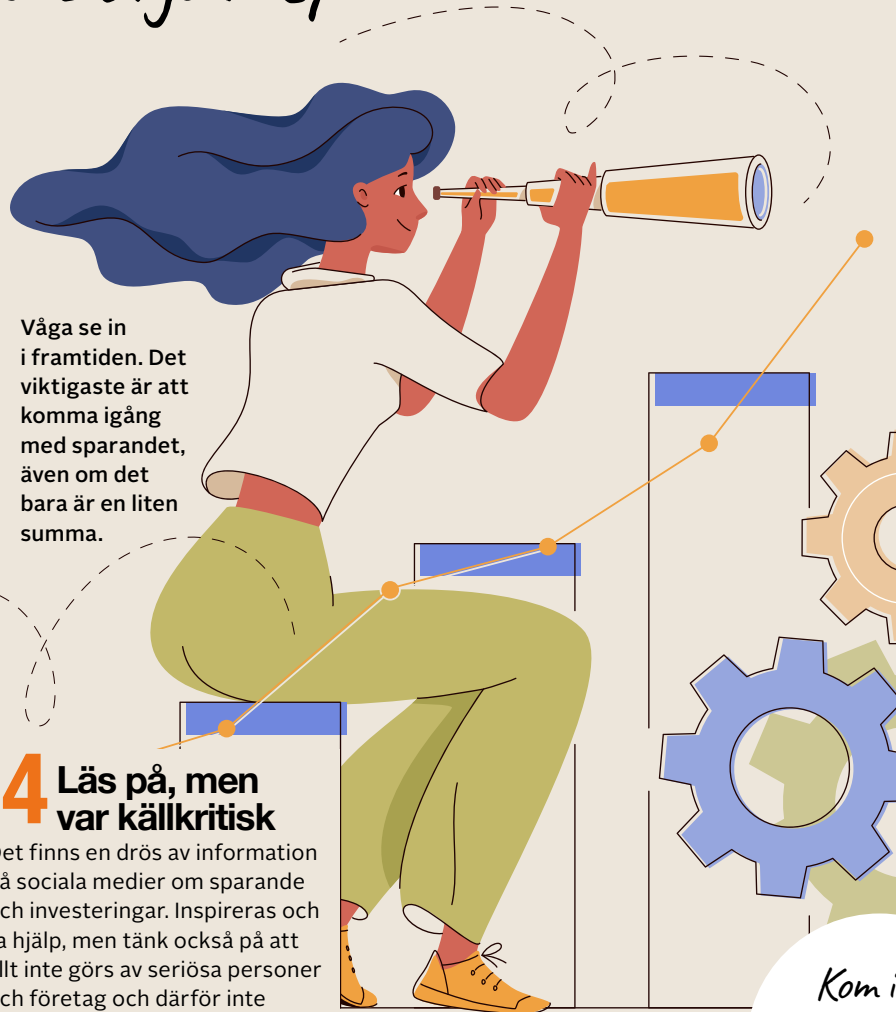
3 Gör det inte för komplicerat

Det finns många typer av komplicerade finansiella produkter riktade till dig som konsument. Om du inte själv har bestämt dig för att investera i dessa gör du rätt i att undvika dem. Kom ihåg att det bara är du själv som väljer hur dina pengar ska investeras.

Våga se in i framtiden. Det viktigaste är att komma igång med sparandet, även om det bara är en liten summa.

4 Läs på, men var källkritisk

Det finns en drös av information på sociala medier om sparande och investeringar. Inspireras och ta hjälp, men tänk också på att allt inte görs av seriösa personer och företag och därför inte behöver stämma. Gör aldrig affärer med företag eller personer du inte känner till. Om det låter för bra för att vara sant, då är det förmodligen det.

Hur stor risk ska du ta?

Tänk dig att du har satt in 10 000 kronor på börsen och ser att pengarna plötsligt har tappat mycket i värde – hur reagerar du? När du placerar pengar innebär det alltid en viss risk, men hur stor risk du vill ta är helt upp till dig. I stora drag kan man säga att en hög risk tenderar att ge högre avkastning över tid, men innebär också en större risk att förlora pengar. Vid låg risk har du istället en lägre risk för förluster, men en sämre möjlighet till att få en hög värdeutveckling.

Så hur ska man tänka? Fråga dig själv när du behöver pengarna – det gör det lättare att avgöra vilken risk du är villig att ta. Om du planerar ett kortsiktigt sparande under fem år kan det löna sig att ta en låg risk. För ett mer långsiktigt sparande kan du generellt sätt ta en högre risk då du har råd att låta värdet gå upp och ner, för att i slutändan förhoppningsvis få en högre avkastning.

Det viktigaste är att fortsätta spara regelbundet, även i tuffa tider. Då minskar du påverkan av plötsliga svängningar på börsen. På så sätt kommer du investera när priset är både lågt och högt och du behöver inte oroa dig lika mycket för när det är rätt läge att investera dina pengar. Ett bra tips är att sprida dina investeringar i olika värdepapper, länder, branscher och bolag. Då blir du till exempel inte lika påverkad av en förändring i en viss bransch eller bolagsspecifika händelser.

Kom ihåg

- * Välj risknivå utifrån tidshorisont.
- Spara regelbundet.
- Sprid dina investeringar.

Varför är det viktigt att spara på börsen för dig?

SANNA SKOG, 28 ÅR.

– Det är viktigt att ta ansvar för sin framtida ekonomi och ett sätt att ta ansvar för mig är att spara på börsen. Då jag inte har ork eller intresse att sätta mig in i specifika aktier passar det mig bäst att spara i breda indexfonder.

Vad har du för mål och drömmar med ditt sparande?

JESSICA LAGERGREN, 37 ÅR.

– Målet med mitt sparande är att ha en ordentlig buffert och jag ser mitt sparande som en del av en långsiktig plan. Jag sparar inga enorma summor varje månad på börsen men tycker det är spännande att se hur det går.

Vad är ditt bästa spartips på börsen?

KARIN ARNELL, 54 ÅR.

– Bästa sparandet är det som blir av. Så se till att komma igång, till exempel med ett månadssparande i fonder. Dela upp det i olika delar och anpassa risken beroende på vad du sparar till och när du behöver pengarna.

Många kvinnor tjänar mindre än män och jobbar deltid när barnen är små, något som i sin tur kan påverka pensionen.

Har du koll på din pension?

Hur påverkas pensionen av småbarnsåren och hur ska du egentligen tänka kring ditt sparande?

– Genom att spara ökar du din handlingsfrihet, men du får inte glömma bort att du också måste leva här och nu, säger pensionsekonomen Kristina Kamp, på minPension.

Vi har många olika sparmål genom livet och pensionssparandet kanske inte alltid står högst upp på priolistan. Men trots att pensionärslivet kan kännas långt borta finns det kunskaper som är bra att ha med sig i bagaget redan nu. En vanlig missuppfattning är att kvinnor ofta missgynnas av pensionssystemet.

– Man räknar till exempel med att kvinnor och män lever lika länge, men män dör ofta tidigare. Kvinnor tar även del av merparten av stöden man får om man har låg pension. Det är snarare lönesättningen som är problemet, förklarar Kristina Kamp.

Arbete, förskola, träning, fritid och lov. När barnen är små är det vanligt att jobba deltid för att få ihop livspusslet.

– Det är inte hela världen, men det är bra att dela på föräldraledigheten ifall någon blir sjuk eller arbetslös så man har en inkomst att stå på, säger pensionsekonomen.

”Man räknar till exempel med att kvinnor och män lever lika länge, men män dör ofta tidigare.”

Om du däremot fortsätter att jobba deltid under en längre tid får du mindre lön och även mindre inbetalningar till din pension. Din chans till en bra

Kristina Kamp, pensionsekonom.

Foto: Finansinspektionen

Lever du tillsammans med en partner och har barn är det klokt att ha ett pensions-snack.

löneutveckling minskar troligen också.

– Det är värt att tänka igenom för att få det rättvist. Det är inte så kul om man har tagit alla barnåren och gubben drar, så får man en taskig pension som tack för hjälpen.

Sätt tydliga mål och fundera över vad du vill ha ut av ditt privata sparande. Du kan till exempel spara på börsen för att kunna leva på de pengarna i ett år, och på så sätt skjuta upp din pension.

– Jag har själv varit dålig på att löneförhandla och kände aldrig att jag kunde få upp min lön ordentligt. Men när jag förstod att jag skulle få samma värdeutveckling på en aktie som killarna fick insåg jag hur bra börsen är om man är tjejj, säger Kristina. ●

PENSIONENS ALLA DELAR

Den allmänna pensionen

Den allmänna pensionen får du för att du arbetar och betalar skatt. Den består av inkomstpension och premiepension.

Tjänstepensionen

Tjänstepensionen kommer fack och arbetsgivare överens om. Ungefär 9 av 10 anställda har detta i sitt avtal.

Eget sparande

Om du vill och har möjlighet kan du spara privat till din pension i bank eller via försäkringsbolag.

5 sätt att höja din pension

1. Bli kompenserad om du jobbar deltid

Om man har väldigt olika inkomster och är gifta kan partnern föra över sin premiepension eller välja att spara åt den andra som enskild egendom.

2. Få upp lönen

Bli en bättre löneförhandlare! Öva, läs på och ta lärdomar från andra.

3. Se till att du har tjänstepension

De flesta har tjänstepension, men inte alla. Kolla upp vad som gäller i ditt avtal.

4. Jobba längre

Att arbeta längre lönar sig ofta. För många kan ett års extra arbete innebära en eller flera tusenlappar mer i pension varje månad livet ut.

5. Spara privat

Sätt upp sparmål och spara långsiktigt i aktier eller fonder för att få pengarna att växa.

Tänk på det här när du sparar

- Spara i första hand till en buffert för oförutsedda utgifter.
- Enkelt och billigt är oftast bäst för sparande på längre sikt.
- Undvik komplicerade produkter.
- Läs på men lita inte på allt i sociala medier.
- Gör aldrig affärer med företag eller personer du inte känner till.

Läs fler tips på fi.se/konsumentrummet

Finansinspektionen är en statlig myndighet med uppgift att övervaka finansmarknaden. I syfte att stärka privatpersoners ekonomiska kunskaper genomför vi utbildningsinsatser i privatekonomi.

